

ÖN LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN KARIYER DEĞERLERİNİ ETKİLEYEN FAKTÖRLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

E. Ebru ŞENTÜRK¹, Kevser BURAN²

Özet

Hızla değişen ve gelişen dünyada kariyer kavramı öne çıkmaktadır. Kişilerin yaşadıkları çevre ve sahip oldukları özellikler de genellikle kariyer seçimlerinde etkili olmaktadır. Bundan yola çıkarak bu araştırmanın konusu; ön lisans öğrencilerinin kariyer tercihlerini etkileyen faktörler olarak belirlenmiştir. Bu çalışma ile Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ile Osmancık Ömer Derindere Meslek Yüksekokulu sosyal bilimler programlarında okuyan öğrencilerin kariyer değerlerinin demografik değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediğinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma örneklem üzerinden yürütülmüştür. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket tekniği kullanılmıştır. Anketin birinci bölümü demografik özellikleri tanımlamaya yöneliktir. Anketin ikinci bölümünde Schein'in Kariyer Çapaları teorisinden yola çıkılarak oluşturulan 28 soruluk kariyer değerleri ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın problemini desteklemek üzere yapılan analizler sonucunda önlisans öğrencilerinin kariyer değerlerinin; cinsiyet, yaş, okuduğu bölüm, okuduğu yerleşke, okudukları bölümü seçim şekli ve Okuduğu Bölüme Kayıt Hakkını Elde Etme Şekli değişkenleri açısından farklılık yarattığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ön lisans, kariyer, kariyer değerleri.

A STUDY ON FACTORS AFFECTING THE ASSOCIATE DEGREE STUDENT'S CAREER ANCHORS

Abstract

The world is rapidly changing and evolving concept excels career. The environment people live in and the characteristics they own usually it is effective in career choices. This study was conducted with the purpose of determining the effect of demographics on the social sciences programs student's career anchors of Hitit University Social Sciences Vocational School And Osmancık Ömer Derindere Vocational School. The study was limited to a coincidental sample group. The method of data collection tool is survey. The first section of the survey intends to identify demographic characteristics of the participants. The second section of the survey is based on the 28-item career anchors scale developed by using Schein's career anchors typology. The final analysis shows gender, age, educational program, the campus of school located, the selection way of educational program and the way of obtaining the registration rights of educational program have determining influence on carieer anchors.

Keywords: assosiate degree, carreer, carreer anchors.

¹ Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi, eebrusenturk@hitit.edu.tr

² Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi, kevserburan@hitit.edu.tr

Giriş

Ülkemizde “kariyer” kelimesi “iş” ve “meslek” kelimeleri ile eş anlamlı kullanılmaktadır (Varol, 2001). Kişilerin bir meslek alanında dikey yükselmeleri geleneği, bilgi toplumunda değişmekte; kişiler ömürleri boyunca birden çok alanda kendilerini geliştirmek durumunda kalmakta ve diğer yandan mesleki alanlarında yatay ilerlemeleri de mesleki gelişme içinde düşünülmektedir (Yılmaz, Dursun, Pektaş ve Altay, 2012).

Günlük hayatta sıkça karşımıza çıkan kariyer seçimi, bireyin yaşamında vermek zorunda olduğu en önemli kararlardan biridir. Yapılan çalışmalar; genç bireylerin mevcut bilgi birikimi, kariyer planında yer alan potansiyel mesleğe duyduğu ilgi, sahip olduğu değerler ile elde edeceği tatmin gibi faktörler ve yanı sıra bireysel özelliklerinin meslek seçimi kararı üzerinde etkili olduklarını ortaya koymaktadır. Diğer yandan genç bireyin sosyo-ekonomik durumu ve aile etkisi gibi faktörler de, ülkeler ve kültürler arasında farklılık arz etmekle birlikte, genç bireyin meslek seçimi üzerinde etkili olabilmektedir (Genç, Kaya ve Genç, 2007).

Bireylerin meslek seçimlerini etkileyen diğer faktörler; yaş, cinsiyet, sahip olduğu kişilik özellikleri, ailesi, kardeş sayısı, yakın ilişkide bulunduğu kişiler, okul öncesi ve okul dönemindeki eğitimi, ihtiyaçları, sahip olduğu ilgileri ve değerler sistemi, benlik kavramı, genel ve özel yetenekleri, diğer kişilik özellikleri, içinde yaşadığı çevrenin özellikleri, ekonomideki mevcut iş alanları ve istihdam koşulları ile piyasadaki arz ve talep durumu gibi faktörlerdir (Anılan, Çemrek ve Anagün, 2008).

Kariyer seçimi; bireyin istek ve ihtiyaçları ile ilgi ve yeteneklerini en uygun noktada buluşturan karardır. Böyle bir karar sonucunda çalışan, daha yüksek performansla işini sürdürürken yüksek iş tatmini duygusu elde eder. Kendisinin önemli olduğunu anlamlı bir iş yaptığını, değer yarattığını düşünür (Barutçugil, 2004).

Bu bağlamda araştırmada Schein’ in Kariyer Değerleri çerçevesinde Hitit Üniversitesi Meslek Yüksekokulları’ndan Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ile Osmancık Ömer Derindere Meslek Yüksekokulu öğrencileri kariyer değerleri açısından incelenmiştir. İnceleme merkez ve taşra da yer alan bu iki okul öğrencilerinin kariyer değerleri açısından farklılıklarının belirlenmesine yöneliktir. Çalışma merkez ve taşrada okuyan öğrencilerin mesleki kariyer değerlerini incelemek açısından önemlidir.

Kariyer Kavramı

Bireylerin meslek seçimleri ile ilgili önemli kavramlardan biri kariyerdir. Kariyer; insanın doğumuyla, yetiştirilmesiyle, ailesinin tutumuyla, ailesinin olumlu ya da olumsuz yönlendirmesiyle, eğitimiyle, kişilik özellikleriyle şekillenen bir kavram olarak ifade edilmektedir (Özdemir ve Mazgal, 2012). Kariyer kavramı ile ilgili literatürde çok fazla tanımlar yapılmış ve yeni kavramlar ile de zenginleştirilmiştir. Yapılan tanımların bir kısmı aynı anlamı ifade etmekle birlikte, aralarında küçük ayrıntılara yer verilmiştir (İbicioğlu, 2011).

Kariyer “yol”, “koşu yeri”, “geçit” gibi sözlük anlamları içeren İngilizce “career” kelimesinin Türkçe karşılığı olarak kullanılmaktadır (İbicioğlu, 2011). Kariyer ile ilgili tanımlara bakıldığında genel olarak “çalışma yaşamında ilerleme sağlayıcı bir başarı elde edebilmek

amacıyla bireyin izlediği yol, süreç veya çalıştığı alan” şeklinde tanımlanmaktadır (Çiftçi ve Cevher, 2014).

Günlük yaşamda kariyer, ilerlemek, meslek, iş yaşamı, başarı, bireyin iş yaşamı boyunca üstlendiği roller ve bu roller ile ilgili deneyimler anlamlarında kullanılmaktadır (Erdoğan, 2003).

Kariyer sözcüğü kimi zaman bireysel bir ilerleme kimi zaman da mesleki gelişme anlamlarında kullanılmaktadır (Noe, 2009). Kariyer, bireyin çalışma yaşamı süresince herhangi bir iş alanında ilerlemesi, deneyim ve beceri kazanmasına ilişkin bir kavram olup; bireyin çalışma yaşamında geldiği pozisyonlar ile bu pozisyonlar ile ilgili tutum ve davranışları ve yaptığı işleri kapsar (Sağdıç ve Demirkaya, 2009).

Kariyer, sadece dikey bir ilerleme olarak düşünülmemelidir. Kişi aynı pozisyonda bilgi ve becerilerini artırarak da kariyerini geliştirebilir. Ayrıca iş ile ilgili her türlü tecrübe bireye bir kariyer sağlar. Kariyer kavramı ile başarı ve başarısızlık, hızlı veya yavaş ilerleme kastedilmez. Çünkü kariyer değerlendirmesinde var olan bir standart yoktur (Çiftçi ve Cevher, 2014).

Schein’ in Kariyer Değerleri

Son yıllarda kariyer kavramı içinde ortaya atılan yeni düşünceler de vardır ve bunların en yaygın olarak kullanılanı: “Edgar Schein” tarafından geliştirilen “Kariyer değerleri (career anchors)” kavramıdır. Schein bu kuramı, Massachusetts Teknoloji Enstitüsü’nde 1961 yılında başlatılan bir araştırma sonucunda oluşturmuştur. 12 yıl süren bu çalışmalarda, 44 yüksek lisans programı mezunu öğrenci ile derinlemesine mülakatlar yürütülmüş ve bireylerin kariyer tercihlerinin altında yatan nedenler araştırılmıştır (Yarnall, 1998).

Schein’ e göre (1980) kariyer değerleri, bireyin kendi kendine algıladığı yetenek ve kabiliyetleri, temel değerleri ile güdü ve ihtiyaçlardan oluşan benlik kavramıdır. Kişiye özgü özelliklerden oluşan bu birleşim, bireyin kariyer seçiminde etkili olmaktadır (Bayram, Gürsakal ve Aytaç, 2012). Schein, kariyer değerlerini üç boyut üzerinden değerlendirmektedir. Bunlar, yetenek temelli değerler, ihtiyaç temelli değerler ve değer temelli değerler şeklinde boyutlandırılmaktadır (Batur ve Adıgüzel, 2014). Schein’in geliştirdiği kariyer değerleri şunlardır:

- * **Teknik/Fonksiyonel Yetkinlik**, kariyer değerine sahip kişiler için başarı yetenekli oldukları dalda uzmanlaşmaktır ve uzmanlaştıkları dalda en iyi olmak için mücadeleci olurlar.
- * **Genel Yönetsel yetkinlik**, kariyer değerine sahip kişiler, problem çözme, duygusal denge ve iyi ilişkiler geliştirme konusunda becerilidirler.
- * **Girişimcilik/Yaratıcılık**, kariyer değerine sahip kişiler kendi başına bir şeyler üretmekten hoşlanan, kendi işini yapma eğilimine sahip olan bireylerin sahip olduğu kariyer değeridir.
- * **Güvenlik/İstikrar**, değerini önemseyen kişiler, geleceklerinin garanti altında olmasını isterler.
- * **Özerklik/Bağımsızlık**, kariyer değerindeki kişiler kendilerine ne yapacaklarının söylenmesinden hoşlanmayan, özgürlüğüne düşkün tiplerdir.

* **Hayat tarzı**, kariyer değerine sahip kişiler ise, iş yaşamı ile özel hayat arasında denge kurmayı önemseyen bireylerin önemseydiği kariyer değeridir.

* **Saf Meydan okuma**, kariyer değerine sahip olan kişiler zorlukları seven, rekabet etmeyi ve sonunda da kazanmayı seven kişilerdir.

* **Kendini adama**, kariyer değerine sahip kişiler dünyayı geliştirme çabasındadırlar ve iş hayatlarını topluma faydalı olma yönünde şekillendirirler (Bayram, Gürsakal ve Aytaç, 2012).

Teknik/fonksiyonel yetkinlikler, genel yönetsel yetkinlik ve girişimcilik/yaratıcılık gibi değerler bireylerin mesleki yeteneklerine dayanmaktadır. Yani bunlar bireyin işinin tipi ve icra edilmesi ile ilgili değerlerdir. Hayat tarzı, özerklik/bağımsızlık, güvenlik/istikrar gibi değerler ise, bireyin güduları ve ihtiyaçlarına dayanmaktadır. Bu değerler, bireysel arzular ve kişisel hayat ile tutarlı bir iş ortamını zorunlu hale getirmektedir. Meydan okuma ve kendini adama değerleri ise bireyin değer yargıları ile ilgilidir. Bu kariyer değerleri, örgüt kültürü ve meslek ile tutarlı bir kişilik üzerine odaklanmaktadır (Batur ve Adıgüzel, 2014).

Schein'a göre, kariyer değerleri, bireyin iş ve sosyal yaşamında edindiği tecrübeler yoluyla gelişmektedir. Bu değerler kişinin kariyer seçiminde rol oynayan en önemli unsurlardandır. Kariyer değerleri, bireyin vazgeçemeyeceği ve değiştiremeyeceği, benliğine ait önemli unsurlardır. Kariyer değerleri ile bireyin kariyer seçimi uyumlu ise, birey ile kariyeri bütünleşmektedir. Kişi kendi yeteneği, ihtiyacı ve değerlerinin farkındadır. Örneğin, teknik alanda yeterli olduğuna ve ilgisinin o yönde olduğuna inanan bir mühendis, yönetim kademeleri içinde hareket etmek yerine, mühendis olarak teknik alanda kalmak isteyecektir. Birey, kariyer değerlerini doğru algılayarak, kendisi için en uygun kariyer seçimini gerçekleştirecektir (Pilavcı, 2007).

Kariyer değerlerini işinde kullanabilen kişi işini mutlu bir şekilde severek gerçekleştirmekte ve böylece şirket bağlılığı yüksek olmaktadır. Schein, özellikle kariyer seçimi ile kariyer değerleri uyumlu olan bireylerin, iş tatmini, terfi, işte istikrar, verimlilik ve psikolojik olarak kendini iyi hissetme gibi pozitif sonuçlar alacağı üzerinde durmaktadır (Başol, Bilge ve Kuzgun, 2012).

Yöntem

Bu araştırma ile ön lisans öğrencilerinin kariyer değerlerinin demografik değişkenler açısından değişiminin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın sonuçları çalışma anketine yanıt veren öğrencilerin araştırmanın yapıldığı tarihlerdeki algıları ve çalışma anketine verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

Tablo 1: Araştırma Evreni

OKUL	PROGRAM	ÖĞRENCİ SAYISI
OMYO	Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı (BYYA)	72
	Tıbbi Dokümantasyon ve Sekreterlik (TDS)	39
	İş Sağlığı ve güvenliği (İSG)	68
SMYO	Havacılıkta Yer Hizmetleri (HYH)	32
	İşletme Yönetimi	191

Muhasebe ve Vergi Uygulamaları (MVU)	229
Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı	183
Otel, Lokanta ve İkrım Hizmetleri (TURİZM)	68
Pazarlama Dış Ticaret	64
TOPLAM	946

Araştırmanın evrenini Hitit Üniversitesi yüksekokullarından Sosyal Bilimler MYO (SMYO) ve Osmancık Ömer Derindere MYO (OMYO) “Sosyal Bilimler Programlarında” okuyan birinci ve ikinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. OMYO ve SMYO öğrenci işlerinden alınan verilere göre bu sayı toplamı 946’dır (Tablo 1). Zaman sınırlılıkları nedeniyle tüm evrene ulaşmak mümkün olmadığından araştırma örneklem üzerinden yürütülmüştür. İlgili literatürde (Arıkan, 2000; Baş, 2001; Çil, 2003) örneklem büyüklüğünün hesaplanmasına yönelik çeşitli formüller verilmekle birlikte bu araştırmada Yamane (2001) tarafından belirtilen aşağıdaki formülden yararlanılmıştır:

$$n = \frac{N \cdot z^2 \cdot p \cdot q}{N \cdot d^2 + z^2 \cdot p \cdot q}$$

n: örneklem çapı

N: yığın çapı

Z: standart normal dağılım tablo değeri

d= duyarlılık (0,05)

p: bir bireyin örneğe seçilme olasılığı

q: bir bireyin örneğe seçilmeme olasılığı

p.q: araştırmaya konu olan özellikleri taşıyan bireylerin yüzdesi (0.25)

$$279 = \frac{1008 \cdot 1,96^2 \cdot 0,5 \cdot 0,5}{1008 \cdot 0,05^2 + 1,96^2 \cdot 0,5 \cdot 0,5}$$

formülü kullanılarak kolayda örneklem yöntemiyle evren için %95 güven aralığında \pm %5 örnekleme hatası ile örneklem büyüklüğü n=279 olarak hesaplanmıştır.

Araştırmada birincil ve ikincil veri kaynaklarından yararlanılmıştır. Araştırmanın kavramsal ve kuramsal kısmında daha önceden yapılan çalışmalar, makaleler, tezler gibi yazılı kaynaklar taranmıştır. Bu kaynaklar ışığında kariyer değerlerini ölçmek için anket tekniğinden yararlanılmıştır. Veri toplama aracına cevap alamama ve çalışmaya katılmak istememe gibi olasılıklar dikkate alınarak 450 veri toplama aracı dağıtılmış, 445 geri dönüş olmuştur. Verilerin girişi sırasında eksik cevapları olan veri toplama araçları elenerek sadece istatistiksel olarak uygun olanlar kayıt edilmiştir. Buna göre 431 anket elde edilmiştir.

İki bölümden oluşan anketin birinci bölümü demografik özelliklerden oluşmaktadır. Anketin ikinci bölümünde Schein’in Kariyer Çapaları teorisinden yola çıkılarak oluşturulan 28 soruluk “Kariyer Değerleri” ölçeği (Eyüboğlu, 2006) kullanılmıştır. Soruların dağılımları şöyledir (Tablo 2):

Tablo 2: Ölçek Soru Dağılımları

SORU NUMARASI	KARİYER DEĞERİ/ÖLÇEK
1, 6, 16, 20	Teknik/ Fonksiyonel Yetkinlik
3, 9, 18, 24	Güvenlik/ İstikrar
4, 13, 15	Özerklik/ Bağımsızlık
5, 8, 23	Genel Yönetmel Yetkinlik
2, 10, 22	Girişimcilik/Yaratıcılık
7, 12, 19	Saf Meydan Okuma
11, 21	Kendini Adama
14, 17, 25	Hayat Tarzı
26, 27, 28	Kariyer Memnuniyeti

Kariyer değerlerini ölçmek amacıyla 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Buna göre ifadeler "kesinlikle katılmıyorum (1)", "katılmıyorum (2)", "fikrim yok (3)", "katılıyorum (4)", "tamamen katılıyorum (5)" olarak ölçeklendirilmiştir. Ölçek sonuçları 5.00-1.00=4.00 puanlık bir genişliğe dağılmışlardır. Bu genişlik beşe bölünerek ölçeğin kesim noktalarını belirleyen düzeyler belirlenmiştir. Ölçek ifadelerinin değerlendirilmesinde aşağıdaki kriterler (Tablo 3) esas alınmıştır (İstatistik Analiz, 2014).

Tablo 3: Ölçek Puan Dağılımı

Seçenekler	Puanlar	Puan Aralığı	Ölçek Değerlendirme
Hiç Katılmıyorum	1	1,00 - 1,79	Çok düşük
Katılmıyorum	2	1,80 - 2,59	Düşük
Fikrim yok	3	2,60 - 3,39	Orta
Katılıyorum	4	3,40 - 4,19	Yüksek
Tamamen Katılıyorum	5	4,20 - 5,00	Çok yüksek

Araştırmadan elde edilen veriler MS Office Excel 2013 ve SPSS 20.0 programında değerlendirilmiştir. Ölçeğin tüm olarak cronbach alpha güvenilirlik katsayısı ,94 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin alt boyutlarının güvenilirlikleri incelendiğinde, "Teknik ve Fonksiyonel Yetkinlik" alt boyutun güvenilirliğinin $\alpha=0,609$; "Güvenlik İstikrar" alt boyutun güvenilirliğinin $\alpha=0,659$; "Özerklik Bağımsızlık" alt boyutun güvenilirliğinin $\alpha=0,614$; "Genel Yönetmel Yetkinlik" alt boyutun güvenilirliğinin $\alpha=0,691$; "Girişimcilik Yaratıcılık" alt boyutun güvenilirliğinin $\alpha=0,766$; "Saf Meydan Okuma" alt boyutun güvenilirliğinin $\alpha=0,714$; "Kendini Adama" alt boyutun güvenilirliğinin $\alpha=0,672$; "Hayat Tarzı" alt boyutun güvenilirliğinin $\alpha=0,795$ ve "kariyer memnuniyeti" alt boyutunun güvenilirliğinin $\alpha=0,792$ olduğu görülmektedir.

Özdamar'a (2002) göre güvenilirlik katsayısı; $0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise ölçek oldukça güvenilir, $0,80\alpha \leq 1,00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir bir ölçektir. Anket formunun güvenilirliği istatistiki açıdan kabul edilebilir düzeydedir.

Bulgular

Araştırmaya katılan öğrencilerin %54,5'i kız, %45,5'i erkek olarak belirlenmiştir. Katılımcıların çoğunluğunu kızlar oluşturmaktadır. Katılımcıların %48,3'ü 20 ve altı, %47,8'i 21-25 ve %3,9'u ise 26 ve üstü yaş aralığındadır. Katılımcıların okudukları bölüm dağılımları

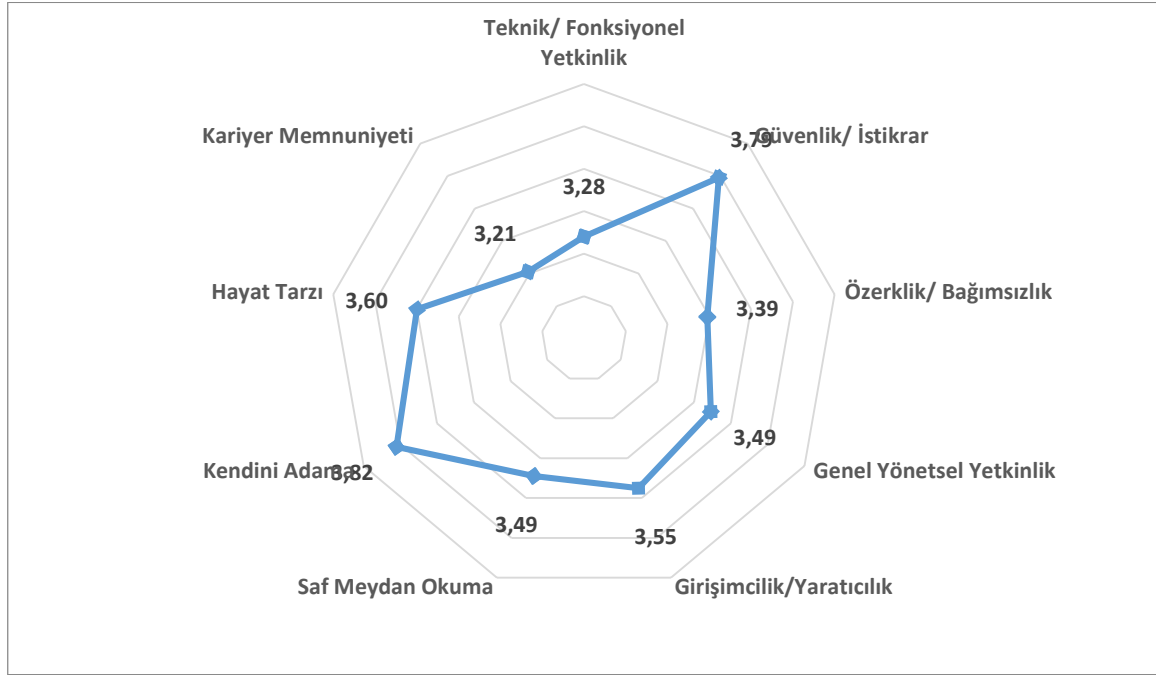
incelendiğinde %41,3'ünün büro yönetimi ve yönetici asistanlığı, %14,2'sinin iş sağlığı ve güvenliği, %13,5'inin muhasebe ve vergi uygulamaları, %10,2'sinin işletme, %7,7'sinin tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik, %4,9'unun turizm işletmeciliği, %4,4'ünün havacılıkta yer hizmetleri ve %3,9'unun pazarlama okuduğu belirlenmiştir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin okullarının bulunduğu yerleşke dağılımları incelendiğinde, katılımcıların %66,6'sının merkezde, %33,4'ünün ise ilçede okuduğu belirlenmiştir. Katılımcıların okudukları bölümü nasıl seçtiğine göre dağılımları incelendiğinde, katılımcıların büyük bir çoğunluğunun (%46,6) diğer seçeneğini seçtiği tespit edilmiştir. Ayrıca katılımcıların %28,3'ü araştırarak, %19,7'si rehber hocam yönlendirdi ve %5,3'ü ise ailem seçti seçeneğini işaretlemiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin kayıt hakkını elde etme şekli dağılımları incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun (%74,0) sınavla kayıt hakkı elde ettikleri tespit edilmiştir.

Tablo 4: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kariyer Tercihlerini Belirleme Düzeylerinin Dağılımları

İFADELER	N	X	σ
Teknik/ Fonksiyonel Yetkinlik	431	3,28	,84
Güvenlik/ İstikrar	431	3,79	1,27
Özerklik/ Bağımsızlık	431	3,39	,97
Genel Yönetmel Yetkinlik	431	3,49	,94
Girişimcilik/Yaratıcılık	431	3,55	,97
Saf Meydan Okuma	431	3,49	,95
Kendini Adama	431	3,82	1,10
Hayat Tarzı	431	3,60	1,03
Kariyer Memnuniyeti	431	3,21	1,04

Araştırmaya katılan öğrencilerin kariyer tercihlerini belirleme düzeylerinin ortalamaları (Tablo 4) incelendiğinde, "teknik ve fonksiyonel yetkinlik" ifadesine orta ($3,28 \pm 0,84$); "güvenlik/istikrar" ifadesine yüksek ($3,79 \pm 0,127$); "özerklik/bağımsızlık" ifadesine orta ($3,39 \pm 0,97$); "genel yönetmel yetkinlik" ifadesine yüksek ($3,49 \pm 0,94$); "girişimcilik/yaratıcılık" ifadesine yüksek ($3,55 \pm 0,97$); "saf meydan okuma" ifadesine yüksek ($3,49 \pm 0,95$); "kendini adama" ifadesine yüksek ($3,82 \pm 1,10$); "hayat tarzı" ifadesine yüksek ($3,60 \pm 1,03$); düzeyde ve "kariyer memnuniyeti" ifadesine orta ($3,21 \pm 1,04$) düzeyde katıldıkları görülmektedir.

Şekil 1: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kariyer Tercihlerini Belirleme Düzeylerinin Ortalamaları

Tablo 5: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kariyer Değerlerinin Cinsiyet Değişkeni Açısından İncelenmesi

CİNSİYET		Grup İstatistiği			Test İstatistiği																																																																																														
		n	X	σ	t	s.d.	p																																																																																												
Teknik/ Fonksiyonel Yetkinlik	Kız	235	3,29	,77	,155	429	,877																																																																																												
	Erkek	196	3,28	,92				Güvenlik/ İstikrar	Kız	235	3,91	1,04	2,182	429	,030	Erkek	196	3,64	1,49	Özerklik/ Bağımsızlık	Kız	235	3,38	,87	-,078	429	,938	Erkek	196	3,39	1,08	Genel Yönetsel Yetkinlik	Kız	235	3,48	,87	-,151	429	,880	Erkek	196	3,49	1,02	Girişimcilik/Yaratıcılık	Kız	235	3,62	,89	1,584	429	,114	Erkek	196	3,47	1,05	Saf Meydan Okuma	Kız	235	3,53	,86	,870	429	,385	Erkek	196	3,45	1,05	Kendini Adama	Kız	235	4,00	1,03	3,832	429	,000	Erkek	196	3,60	1,15	Hayat Tarzı	Kız	235	3,69	,97	2,167	429	,031	Erkek	196	3,48	1,09	Kariyer Memnuniyeti	Kız	235	3,19	,98	-,443	429	,662
Güvenlik/ İstikrar	Kız	235	3,91	1,04	2,182	429	,030																																																																																												
	Erkek	196	3,64	1,49				Özerklik/ Bağımsızlık	Kız	235	3,38	,87	-,078	429	,938	Erkek	196	3,39	1,08	Genel Yönetsel Yetkinlik	Kız	235	3,48	,87	-,151	429	,880	Erkek	196	3,49	1,02	Girişimcilik/Yaratıcılık	Kız	235	3,62	,89	1,584	429	,114	Erkek	196	3,47	1,05	Saf Meydan Okuma	Kız	235	3,53	,86	,870	429	,385	Erkek	196	3,45	1,05	Kendini Adama	Kız	235	4,00	1,03	3,832	429	,000	Erkek	196	3,60	1,15	Hayat Tarzı	Kız	235	3,69	,97	2,167	429	,031	Erkek	196	3,48	1,09	Kariyer Memnuniyeti	Kız	235	3,19	,98	-,443	429	,662	Erkek	196	3,23	1,11								
Özerklik/ Bağımsızlık	Kız	235	3,38	,87	-,078	429	,938																																																																																												
	Erkek	196	3,39	1,08				Genel Yönetsel Yetkinlik	Kız	235	3,48	,87	-,151	429	,880	Erkek	196	3,49	1,02	Girişimcilik/Yaratıcılık	Kız	235	3,62	,89	1,584	429	,114	Erkek	196	3,47	1,05	Saf Meydan Okuma	Kız	235	3,53	,86	,870	429	,385	Erkek	196	3,45	1,05	Kendini Adama	Kız	235	4,00	1,03	3,832	429	,000	Erkek	196	3,60	1,15	Hayat Tarzı	Kız	235	3,69	,97	2,167	429	,031	Erkek	196	3,48	1,09	Kariyer Memnuniyeti	Kız	235	3,19	,98	-,443	429	,662	Erkek	196	3,23	1,11																				
Genel Yönetsel Yetkinlik	Kız	235	3,48	,87	-,151	429	,880																																																																																												
	Erkek	196	3,49	1,02				Girişimcilik/Yaratıcılık	Kız	235	3,62	,89	1,584	429	,114	Erkek	196	3,47	1,05	Saf Meydan Okuma	Kız	235	3,53	,86	,870	429	,385	Erkek	196	3,45	1,05	Kendini Adama	Kız	235	4,00	1,03	3,832	429	,000	Erkek	196	3,60	1,15	Hayat Tarzı	Kız	235	3,69	,97	2,167	429	,031	Erkek	196	3,48	1,09	Kariyer Memnuniyeti	Kız	235	3,19	,98	-,443	429	,662	Erkek	196	3,23	1,11																																
Girişimcilik/Yaratıcılık	Kız	235	3,62	,89	1,584	429	,114																																																																																												
	Erkek	196	3,47	1,05				Saf Meydan Okuma	Kız	235	3,53	,86	,870	429	,385	Erkek	196	3,45	1,05	Kendini Adama	Kız	235	4,00	1,03	3,832	429	,000	Erkek	196	3,60	1,15	Hayat Tarzı	Kız	235	3,69	,97	2,167	429	,031	Erkek	196	3,48	1,09	Kariyer Memnuniyeti	Kız	235	3,19	,98	-,443	429	,662	Erkek	196	3,23	1,11																																												
Saf Meydan Okuma	Kız	235	3,53	,86	,870	429	,385																																																																																												
	Erkek	196	3,45	1,05				Kendini Adama	Kız	235	4,00	1,03	3,832	429	,000	Erkek	196	3,60	1,15	Hayat Tarzı	Kız	235	3,69	,97	2,167	429	,031	Erkek	196	3,48	1,09	Kariyer Memnuniyeti	Kız	235	3,19	,98	-,443	429	,662	Erkek	196	3,23	1,11																																																								
Kendini Adama	Kız	235	4,00	1,03	3,832	429	,000																																																																																												
	Erkek	196	3,60	1,15				Hayat Tarzı	Kız	235	3,69	,97	2,167	429	,031	Erkek	196	3,48	1,09	Kariyer Memnuniyeti	Kız	235	3,19	,98	-,443	429	,662	Erkek	196	3,23	1,11																																																																				
Hayat Tarzı	Kız	235	3,69	,97	2,167	429	,031																																																																																												
	Erkek	196	3,48	1,09				Kariyer Memnuniyeti	Kız	235	3,19	,98	-,443	429	,662	Erkek	196	3,23	1,11																																																																																
Kariyer Memnuniyeti	Kız	235	3,19	,98	-,443	429	,662																																																																																												
	Erkek	196	3,23	1,11																																																																																															

H₁: Önlisans öğrencilerinin kariyer değerleri cinsiyet değişkeni açısından farklılık gösterir. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre kariyer değerlerinin farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere iki bağımsız t testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 5'te verilmiştir. Güvenlik/İstikrar faktörü ,030 önem düzeyi cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir (p<0,05). Hem erkek hem de kız öğrencilerin güvenlik/istikrar faktörüne katılım düzeyi

yüksektir. Bununla birlikte kız öğrencilerin (ort:3,91) kariyer değerlerinde erkek öğrencilere oranla güvenlik ve istikrara daha fazla önem verdikleri görülmektedir.

Kendini adama faktörü ,000 önem düzeyi ile cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Kız öğrencilerin (ort:4,00) insanlara yardımcı olma ve hizmet etme eğilimlerinin erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Hayat tarzı faktörü ,031 önem düzeyi ile cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Ortalamalara bakıldığında kız öğrencilerin, özel hayatlarında mutsuz olmayacakları ve ailelerine zaman ayırabilecekleri işleri seçmeye erkek öğrencilere göre daha fazla eğilimli oldukları (ort:3,69) görülmektedir. **H₁ hipotezi kabul edilmiştir.**

Teknik/fonksiyonel yetkinlik, özerklik/bağımsızlık, genel yönetsel yetkinlik, girişimcilik/yaratıcılık, saf meydan okuma ve kariyer memnuniyeti faktörleri istatistiki açıdan cinsiyete göre anlamlı bir farklılık yaratmamaktadır. Bununla birlikte Teknik/fonksiyonel yetkinlik, özerklik/bağımsızlık ve kariyer memnuniyeti faktörlerine tüm öğrencilerin katılımı orta düzeyde; genel yönetsel yetkinlik, girişimcilik/yaratıcılık ve saf meydan okuma faktörlerine katılımları ise yüksek düzeydedir.

Tablo 6: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kariyer Değerlerinin Yaş Değişkeni Açısından İncelenmesi

YAŞ		Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
		n	X	σ	F	s.d.	p
Teknik/ Fonksiyonel Yetkinlik	20 ve altı	208	3,30	,84	,979	2	,376
	21 – 25	206	3,25	,83			
	25 ve üstü	17	3,54	,91			
Güvenlik/ İstikrar	20 ve altı	208	3,72	1,12	,487	2	,615
	21 – 25	206	3,85	1,41			
	25 ve üstü	17	3,79	1,10			
Özerklik/ Bağımsızlık	20 ve altı	208	3,35	,95	1,257	2	,285
	21 – 25	206	3,39	,98			
	25 ve üstü	17	3,74	1,07			
Genel Yönetsel Yetkinlik	20 ve altı	208	3,40	,92	3,190	2	,042
	21 – 25	206	3,54	,95			
	25 ve üstü	17	3,94	,94			
Girişimcilik/Yaratıcılık	20 ve altı	208	3,48	,93	1,406	2	,246
	21 – 25	206	3,60	,99			
	25 ve üstü	17	3,82	1,11			
Saf Meydan Okuma	20 ve altı	208	3,43	,95	2,237	2	,108
	21 – 25	206	3,52	,94			
	25 ve üstü	17	3,92	1,02			
Kendini Adama	20 ve altı	208	3,76	1,12	1,664	2	,191
	21 – 25	206	3,84	1,08			
	25 ve üstü	17	4,26	1,06			
Hayat Tarzı	20 ve altı	208	3,54	1,03	1,119	2	,328
	21 – 25	206	3,62	1,04			
	25 ve üstü	17	3,92	,98			
Kariyer Memnuniyeti	20 ve altı	208	3,23	1,02	,668	2	,513
	21 – 25	206	3,16	1,03			
	25 ve üstü	17	3,45	1,24			

H₂: Önlisans öğrencilerinin kariyer değerleri yaş değişkeni açısından farklılık gösterir. Öğrencilerin yaşlarına göre kariyer değerlerinin farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere tek yönlü varyans analizi (Anova) uygulanmış ve sonuçları Tablo 6'da verilmiştir. Genel yönetsel yetkinlik faktörü ,042 önem düzeyi yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermektedir ($p < 0,05$). Tüm yaş grubu öğrencilerin genel yönetsel yetkinlik kariyer değerine katılımı yüksek düzeydedir bununla birlikte ortalamalara bakıldığında yaş grubu büyüdükçe bu faktöre eğilimlerinin arttığı söylenebilir. **H₂ hipotezi kabul edilmiştir.**

Teknik/ Fonksiyonel Yetkinlik, Güvenlik/ İstikrar, Özerklik/ Bağımsızlık, Girişimcilik/Yaratıcılık, Saf Meydan Okuma, Kendini Adama, Hayat Tarzı, Kariyer Memnuniyeti faktörleri istatistiki açıdan yaşa göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Teknik/ Fonksiyonel Yetkinlik, Özerklik/ Bağımsızlık ve Kariyer Memnuniyeti faktörlerine 20 ve altı ile 21 – 25 yaş aralığındaki öğrencilerin katılım düzeyleri orta iken 26 yaş ve üstü öğrencilerin katılım düzeyi yüksektir. Ayrıca Kendini Adama faktörüne 20 ve altı ile 21 – 25 yaş aralığındaki öğrencilerin katılım düzeyleri yüksek iken 26 yaş ve üstü öğrencilerin katılım düzeyinin çok yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kariyer Değerlerinin Okuduğu Bölüm Değişkeni Açısından İncelenmesi

BÖLÜM		Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
		N	X	σ	F	s.d.	p
Teknik/ Fonksiyonel Yetkinlik	BYYA	178	3,30	0,83	1,204	7	,299
	TDS	33	3,53	0,96			
	İSG	61	3,11	0,92			
	HYH	19	3,31	0,83			
	İşletme	44	3,13	0,85			
	MVU	58	3,29	0,72			
	Ti	21	3,45	0,79			
	Pazarlama	17	3,45	0,84			
Güvenlik/ İstikrar	BYYA	178	3,98	1,01	2,859	7	,006
	TDS	33	4,18	1,11			
	İSG	61	3,29	1,23			
	HYH	19	3,36	0,97			
	İşletme	44	3,75	2,38			
	MVU	58	3,70	0,93			
	Ti	21	3,54	1,27			
	Pazarlama	17	3,89	0,91			
Özerklik/ Bağımsızlık	BYYA	178	3,38	0,92	1,850	7	,076
	TDS	33	3,44	0,96			
	İSG	61	3,09	1,09			
	HYH	19	3,19	0,99			
	İşletme	44	3,34	1,05			
	MVU	58	3,54	0,86			
	Ti	21	3,78	0,98			
	Pazarlama	17	3,69	1,02			

Tablo 7'nin devamı: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kariyer Değerlerinin Okuduğu Bölüm Değişkeni Açısından İncelenmesi

BÖLÜM	Grup İstatistiği			Test İstatistiği			
	N	X	σ	F	s.d.	p	
Genel Yönetmelik Yetkinlik	BYYA	178	3,59	0,93	1,760	7	,094
	TDS	33	3,44	0,93			
	İSG	61	3,20	1,09			
	HYH	19	3,15	1,02			
	İşletme	44	3,39	1,01			
	MVU	58	3,62	0,81			
	Ti	21	3,62	0,85			
	Pazarlama	17	3,57	0,84			
Girişimcilik/Yaratıcılık	BYYA	178	3,72	0,93	2,860	7	,006
	TDS	33	3,59	1,01			
	İSG	61	3,24	1,10			
	HYH	19	3,26	0,94			
	İşletme	44	3,26	1,11			
	MVU	58	3,51	0,83			
	Ti	21	3,84	0,88			
	Pazarlama	17	3,68	0,71			
Saf Meydan Okuma	BYYA	178	3,62	0,87	2,356	7	,023
	TDS	33	3,59	1,13			
	İSG	61	3,19	1,13			
	HYH	19	3,16	0,95			
	İşletme	44	3,28	0,96			
	MVU	58	3,54	0,83			
	Ti	21	3,66	0,96			
	Pazarlama	17	3,73	0,83			
Kendini Adama	BYYA	178	4,05	1,01	5,989	7	,000
	TDS	33	4,18	1,08			
	İSG	61	3,25	1,23			
	HYH	19	3,15	1,16			
	İşletme	44	3,55	1,17			
	MVU	58	3,76	0,96			
	Ti	21	3,97	1,10			
	Pazarlama	17	4,09	0,87			
Hayat Tarzı	BYYA	178	3,79	0,98	2,925	7	,005
	TDS	33	3,74	1,08			
	İSG	61	3,18	1,17			
	HYH	19	3,22	0,89			
	İşletme	44	3,54	1,09			
	MVU	58	3,51	0,84			
	Ti	21	3,68	1,16			
	Pazarlama	17	3,55	1,13			
Kariyer Memnuniyeti	BYYA	178	3,15	1,00	,529	7	,813
	TDS	33	3,44	1,02			
	İSG	61	3,11	1,16			
	HYH	19	3,38	1,12			
	İşletme	44	3,17	1,04			
	MVU	58	3,27	0,99			
	Ti	21	3,19	0,99			
	Pazarlama	17	3,33	1,22			

H₃: Önlisans öğrencilerinin kariyer değerleri okudukları bölüm değişkeni açısından farklılık gösterir. Öğrencilerin okudukları bölüm değişkenine göre kariyer değerlerinin farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere tek yönlü varyans analizi (Anova) uygulanmış ve sonuçları Tablo 7’de verilmiştir. Güvenlik/İstikrar faktörü ,006 önem düzeyi ile bölüm değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik bölümü öğrencilerinin ortalamaları en yüksek iken (ort:4,18) iş sağlığı ve güvenliği öğrencilerinin ortalamalarının en düşük olduğu (ort: 3,29) görülmektedir.

Girişimcilik/yaratıcılık faktörü ,006 önem düzeyi ile bölüm değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Turizm işletmeciliği öğrencilerinin ortalamaları en yüksek iken (ort:3,84) iş sağlığı ve güvenliği öğrencilerinin ortalamalarının en düşük olduğu (ort: 3,24) görülmektedir.

Saf meydan okuma faktörü ,023 önem düzeyi ile bölüm değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Pazarlama öğrencilerinin ortalamaları en yüksek iken (ort:3,73) havacılıkta yer hizmetleri öğrencilerinin ortalamalarının en düşük olduğu (ort: 3,24) görülmektedir.

Kendini adama faktörü ,000 önem düzeyi ile bölüm değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik bölümü öğrencilerinin ortalamaları en yüksek iken (ort:4,18) havacılıkta yer hizmetleri öğrencilerinin ortalamalarının en düşük olduğu (ort: 3,15) görülmektedir.

Hayat tarzı faktörü ,005 önem düzeyi ile bölüm değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Büro yönetimi ve yönetici asistanlığı bölümü öğrencilerinin ortalamaları en yüksek iken (ort:3,79) iş sağlığı ve güvenliği öğrencilerinin ortalamalarının en düşük olduğu (ort: 3,18) görülmektedir. **H₃ hipotezi kabul edilmiştir.** Teknik/ fonksiyonel yetkinlik, özerklik/ bağımsızlık, genel yönetsel yetkinlik ve kariyer memnuniyeti faktörleri bölüm faktörü açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

H₄: Önlisans öğrencilerinin kariyer değerleri okudukları yerleşke değişkeni açısından farklılık gösterir. Öğrencilerin okudukları yerleşke değişkenine göre kariyer değerlerinin farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere iki bağımsız t testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 8’de verilmiştir. Özerklik/ Bağımsızlık faktörü ,045 önem düzeyi ile yerleşke değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Merkezde okuyan öğrencilerin özerklik/bağımsızlık faktörüne katılım düzeyi yüksek iken (ort:3,45) ilçede okuyan öğrencilerin katılım düzeyi ortadır (ort:3,25).

Genel Yönetsel Yetkinlik faktörü ,023 önem düzeyi ile yerleşke değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Merkezde okuyan öğrencilerin genel yönetsel yetkinlik faktörüne katılım düzeyi yüksek iken (ort:3,56) ilçede okuyan öğrencilerin katılım düzeyi ortadır (ort: 3,34). **H₄ hipotezi kabul edilmiştir.**

Tablo 8: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kariyer Değerlerinin Okuduğu Yerleşke Değişkeni Açısından İncelenmesi

		Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
		n	X	σ	t	s.d.	p
Teknik/ Fonksiyonel Yetkinlik	İlçe	144	3,28	,91	-,113	429	,910
	Merkez	287	3,29	,80			
Güvenlik/ İstikrar	İlçe	144	3,74	1,23	-,503	429	,615
	Merkez	287	3,81	1,29			
Özerklik/ Bağımsızlık	İlçe	144	3,25	1,04	-2,019	429	,045
	Merkez	287	3,45	,92			
Genel Yönetmelik Yetkinlik	İlçe	144	3,34	1,03	-2,289	429	,023
	Merkez	287	3,56	,89			
Girişimcilik/Yaratıcılık	İlçe	144	3,46	1,06	-1,366	429	,173
	Merkez	287	3,59	,92			
Saf Meydan Okuma	İlçe	144	3,37	1,06	-1,924	429	,055
	Merkez	287	3,56	,89			
Kendini Adama	İlçe	144	3,71	1,21	-1,388	429	,166
	Merkez	287	3,87	1,04			
Hayat Tarzı	İlçe	144	3,51	1,17	-1,194	429	,233
	Merkez	287	3,64	,96			
Kariyer Memnuniyeti	İlçe	144	3,17	1,08	-,476	429	,634
	Merkez	287	3,22	1,01			

Teknik/ Fonksiyonel Yetkinlik, Güvenlik/ İstikrar, Girişimcilik/Yaratıcılık, Saf Meydan Okuma, Kendini Adama, Hayat Tarzı ve Kariyer Memnuniyeti faktörleri yerleşke değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

H₅: Önlisans öğrencilerinin kariyer değerleri okudukları bölümü tercih etme şekli değişkeni açısından farklılık gösterir. Öğrencilerin okudukları bölümü tercih etme şekline göre kariyer değerlerinin farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere tek yönlü varyans analizi (Anova) uygulanmış ve sonuçları Tablo 9'da verilmiştir. Özerklik/bağımsızlık faktörü ,042 önem düzeyi ile okudukları bölümü tercih etme şekline göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Saf Meydan Okuma faktörü ,007 önem düzeyi ile okudukları bölümü tercih etme şekline göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Okuduğu bölümü araştırarak (ort:3,79; 3,64) seçen öğrenciler en yüksek ortalamaya sahipken, diğer seçeneğini seçen öğrencilerin (ort:3,19; 3,20) en düşük ortalamaya sahip olduğu görülmektedir.

Kariyer memnuniyeti faktörü ,014 önem düzeyi ile okudukları bölümü tercih etme şekline göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Okuduğu bölümü araştırarak (ort:3,70) seçen öğrenciler en yüksek ortalamaya sahipken rehber hocası tarafından yönlendirilen öğrencilerin ortalamaları en düşüktür (ort:2,88). **H₅ hipotezi kabul edilmiştir.**

Tablo 9: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kariyer Değerlerinin Okudukları Bölümü Seçim Şekli Değişkeni Açısından İncelenmesi

	Grup İstatistiği			Test İstatistiği			
	n	X	σ	F	s.d.	p	
Teknik/ Fonksiyonel Yetkinlik	Araştırarak	122	3,32	0,80	,839	3	,473
	Ailem seçti	23	3,12	0,91			
	Rehber hocam yönlendirdi	85	3,20	0,91			
	Diğer	201	3,33	0,84			
Güvenlik / İstikrar	Araştırarak	122	3,91	1,58	1,836	3	,140
	Ailem seçti	23	3,61	1,43			
	Rehber hocam yönlendirdi	85	3,53	1,27			
	Diğer	201	3,85	1,01			
Özerklik/ Bağımsızlık	Araştırarak	122	3,79	1,27	2,749	3	,042
	Ailem seçti	23	3,30	0,89			
	Rehber hocam yönlendirdi	85	3,48	1,10			
	Diğer	201	3,19	1,04			
Genel Yönetimsel Yetkinlik	Araştırarak	122	3,52	0,96	1,601	3	,189
	Ailem seçti	23	3,43	0,93			
	Rehber hocam yönlendirdi	85	3,42	0,95			
	Diğer	201	3,35	1,06			
Girişimcilik/ Yaratıcılık	Araştırarak	122	3,59	0,90	1,576	3	,194
	Ailem seçti	23	3,54	0,94			
	Rehber hocam yönlendirdi	85	3,48	1,08			
	Diğer	201	3,38	1,12			
Saf Meydan Okuma	Araştırarak	122	3,64	0,91	4,063	3	,007
	Ailem seçti	23	3,59	0,85			
	Rehber hocam yönlendirdi	85	3,36	1,13			
	Diğer	201	3,20	1,07			
Kendini Adama	Araştırarak	122	3,59	0,92	2,160	3	,092
	Ailem seçti	23	3,81	1,06			
	Rehber hocam yönlendirdi	85	3,78	1,21			
	Diğer	201	3,58	1,26			
Hayat Tarzi	Araştırarak	122	3,94	1,04	1,823	3	,142
	Ailem seçti	23	3,59	0,93			
	Rehber hocam yönlendirdi	85	3,30	1,23			
	Diğer	201	3,46	1,20			
Kariyer Memnuniyeti	Araştırarak	122	3,70	1,00	3,596	3	,014
	Ailem seçti	23	3,44	0,96			
	Rehber hocam yönlendirdi	85	2,88	1,06			
	Diğer	201	3,24	1,07			

Teknik/ Fonksiyonel Yetkinlik, Güvenlik/ İstikrar, Girişimcilik/Yaratıcılık, Genel Yönetimsel Yetkinlik, Kendini Adama ve Hayat Tarzi faktörleri okudukları bölümü tercih etme şekli açısından anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 10: Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Kariyer Değerlerinin Okuduğu Bölüme Kayıt Hakkını Elde Etme Şekli Değişkeni Açısından İncelenmesi

		Grup İstatistiği			Test İstatistiği		
		n	X	σ	t	s.d.	p
Teknik/ Fonksiyonel Yetkinlik	Sınavla	319	3,27	0,85	-,740	429	,460
	Sınavsız geçişle	112	3,34	0,84			
Güvenlik/ İstikrar	Sınavla	319	3,85	1,10	1,276	429	,204
	Sınavsız geçişle	112	3,63	1,66			
Özerklik/ Bağımsızlık	Sınavla	319	3,40	0,96	,228	429	,820
	Sınavsız geçişle	112	3,37	1,01			
Genel Yönetmelik Yetkinlik	Sınavla	319	3,52	0,97	1,240	429	,216
	Sınavsız geçişle	112	3,40	0,89			
Girişimcilik/Yaratıcılık	Sınavla	319	3,59	0,99	1,520	429	,130
	Sınavsız geçişle	112	3,44	0,92			
Saf Meydan Okuma	Sınavla	319	3,53	0,96	1,036	429	,301
	Sınavsız geçişle	112	3,42	0,95			
Kendini Adama	Sınavla	319	3,91	1,10	2,889	429	,004
	Sınavsız geçişle	112	3,57	1,08			
Hayat Tarzı	Sınavla	319	3,65	1,04	1,519	429	,130
	Sınavsız geçişle	112	3,47	1,03			
Kariyer Memnuniyeti	Sınavla	319	3,18	1,00	-,996	429	,320
	Sınavsız geçişle	112	3,29	1,14			

H₆: Önlisans öğrencilerinin kariyer değerleri okuduğu bölüme kayıt hakkını elde etme şekli değişkeni açısından farklılık gösterir. Öğrencilerin okudukları bölüme kayıt hakkını elde etme şekli değişkenine göre kariyer değerlerinin farklılık gösterip göstermediğini incelemek üzere iki bağımsız t testi uygulanmış ve sonuçları Tablo 10'da verilmiştir. Kendini adama faktörü ,004 önem düzeyi ile okudukları bölüme kayıt hakkını elde etme şekli değişkeni açısından anlamlı bir farklılık göstermektedir. Okuduğu bölüme bir sınav sonucunda yerleşen öğrencilerin kendini adama faktörüne katılım düzeyi sınavsız geçişle yerleşen öğrencilerden daha yüksektir (ort:3,91).

Teknik/ Fonksiyonel Yetkinlik, Güvenlik/ İstikrar, Özerklik/ Bağımsızlık, Genel Yönetmelik Yetkinlik, Girişimcilik/Yaratıcılık, Saf Meydan Okuma, Hayat Tarzı ve Kariyer Memnuniyeti faktörleri ise anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Sonuç

Araştırmanın bulguları gözden geçirildiğinde; katılımcıların kariyer değerlerine genel olarak yüksek düzeyde katıldıkları tespit edilmiştir. Güvenlik/istikrar, kendini adama ve hayat tarzı faktörlerinin cinsiyete göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık yarattığı görülmüştür. Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre çalışacakları işte güvenlik ve istikrara daha fazla önem vermektedirler. Ayrıca insanlara yardımcı olabilecekleri, özel hayatlarında mutsuz olmayacakları ve ailelerine zaman ayırabilecekleri işleri seçmeye erkek öğrencilere göre daha fazla eğilimlidirler. Bu sonuç benzer çalışmalarla tutarlılık göstermektedir. Koca (2009) araştırmasında, kariyer boyutlarından güvenlik ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir ilişki tespit etmiştir. Bayram, Gürsakal ve Aytaç 'ta (2012) erkek öğrencilerin kariyer hayatlarında özgürlüklerine daha çok önem verdiklerini sonucuna ulaşmıştır. Kız öğrenciler için ise uzmanlaştıkları alanda çalışmak, topluma faydalı olmak, kendi başına bir şeyler üretmek kariyer planlarında öncelikli konular arasındadır.

Genel yönetsel yetkinlik faktörünün yaşa göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık yarattığı görülmüştür. Tüm yaş gruplarında öğrencilerin genel yönetsel yetkinlik kariyer değerine katılımı yüksek düzeydedir. Bununla birlikte yaş grubu büyüdükçe yönetsel yetkinliğe eğilimin arttığı söylenebilir. Benzer çalışmalar incelendiğinde Başol, Bilge ve Kuzgun (2012)' de girişimcilik ile yaş arasında pozitif yönlü düşük anlamlı bir ilişki görülmüştür. Teknik/ Fonksiyonel Yetkinlik, Güvenlik/ İstikrar, Özerklik/ Bağımsızlık, Genel Yönetsel Yetkinlik, Saf Meydan Okuma, Kendini Adama, Hayat Tarzı, Kariyer Memnuniyeti faktörleri açısından ise istatistiki açıdan yaşa göre anlamlı bir farklılık görülmemiştir. Karakaya ve diğerlerinin (2013) araştırmasında ise kariyer değerleri ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir.

Güvenlik/İstikrar, Girişimcilik/Yaratıcılık, Saf meydan okuma, Kendini adama ve Hayat tarzı faktörlerinin okudukları bölüme göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık yarattığı görülmüştür. Tıbbi dokümantasyon ve sekreterlik bölümü öğrencileri çalışacakları işlerde güvenlik/istikrara diğer bölüm öğrencilerinden daha fazla önem vermektedirler ve kendilerini adama eğilimleri daha yüksektir. Turizm işletmeciliği bölümü öğrencileri kendi işlerini kurmaya daha fazla eğilimlidirler. Pazarlama bölümü öğrencileri rekabete daha fazla eğilimliyken, büro yönetimi ve yönetici asistanlığı bölümü öğrencileri ise özel hayatlarında mutlu olacakları ve ailelerine zaman ayırabilecekleri işleri tercih etmeye eğilimlidirler. Koca (2009) tarafından yapılan araştırmada da, kariyer boyutlarından girişimcilik, güvenlik/istikrar ve hayat tarzı boyutları ile akademik bölüm arasında anlamlı bir ilişki tespit etmiştir.

Özerklik/ Bağımsızlık ve Genel Yönetsel Yetkinlik faktörlerinin okudukları yerleşkeye göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık yarattığı görülmüştür. Merkezde okuyan öğrencilerin yönetsel eğilimi ve özerklik duygusu daha yüksektir. Ancak bu duygunun merkezde okumaktan mı kaynaklandığı yoksa bu duygudan yola çıkarak mı merkezde okumayı tercih ettikleri yeni bir çalışmanın konusunu oluşturabilir. Karakaya ve diğerleri de (2013) farklı illerdeki üniversitelerde okuyan sporcu öğrenciler üzerinde yaptığı araştırmada "Güvenlik/İstikrar", "Meydan Okuma" ve "Kendini Adama" alt boyutlarında gruplar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit etmiştir.

Özerklik/bağımsızlık, Saf Meydan Okuma ve Kariyer memnuniyeti faktörlerinin öğrencilerin okudukları bölümü tercih etme şekline göre istatistiksel açıdan anlamlı farklılık yarattığı görülmüştür. Okuduğu bölümü araştırarak seçen öğrencilerin özerklik eğilimi daha fazladır. Rekabete daha fazla eğilimlidirler. Ayrıca kendini adama faktörünün okudukları görülmüştür. Okuduğu bölüme bir sınav sonucunda yerleşen öğrenciler işlerine kendilerini daha fazla adama eğilimindedirler.

Günümüzde gençlerin hayatlarındaki önemli dönüm noktalarından birisi de hayatları boyunca severek yapabilecekleri ve başarılı olabilecekleri bir mesleği seçmeleridir. İstedikleri mesleği seçme özgürlüğüne sahip olan gençler, gelecekte mutlu olacakları doğru meslek seçimini daha iyi yapacaklardır. Öğrencilerin kendi yetenekleri ve kariyer değerleri hakkında bilgi sahibi olmaları onların meslek seçimlerinde büyük bir öneme sahiptir. Çalışma hayatına atıldıktan sonra sahip olunan kariyer değerlerinin kendini göstereceği unutulmamalıdır. Bu yüzden gençler, kariyer seçimi yaparken, kişisel yeteneklerini ve sahip oldukları değerleri göz önünde bulundurarak kendileri için en iyi olan mesleği seçmeye özen göstermelidirler.

Bu çalışma ön lisans programlarında okuyan öğrencilerin kişilik özellikleri ve ilgileri doğrultusunda gelişen kariyer değerlerinin meslek seçimleri üzerindeki etkilerinin belirlenmesinde yol gösterici nitelik taşımaktadır. Aynı zamanda doğru mesleği seçen doğru bireylerle çalışan firmaların da daha başarılı olacağı unutulmamalıdır. Bu açıdan da çalışma işletmelere yol gösterici bir çalışmadır. Araştırma, Hitit Üniversitesi Yüksekokullarından Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu ve Osmancık Ömer Derindere Meslek Yüksekokulu'nda okuyan öğrenciler ile sınırlıdır. Diğer üniversitelerin farklı yüksekokullarında eğitim gören öğrenciler için de benzer çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

- Anılan, H., Çemrek, F. ve Anagün, Ş.S. (2008). Ortaöğretim öğrencilerinin meslek seçimi ve üniversite tercihlerine ilişkin görüşleri (Eskişehir örneği). *E-Journal of New World Sciences Academy*, 3(2); 328-349.
- Arıkan, R. (2000). *Araştırma Teknikler ve Rapor Yazma*, Ankara: Gazi Yayınevi.
- Barutçugil, İ. (2004). *İnsan kaynakları yönetimi*, İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Baş, T. (2001). *Anket*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Başol, O., Bilge, E. ve Kuzgun, Ş. (2012) Öğrencilerin Kariyer Değerlerini Etkileyen Unsurların Tespitine Yönelik Bir Araştırma: Bireysel Değerler, *Electronic Journal of Vocational Colleges*, Aralık, 57-68.
- Batur, H.Z. ve Adıgüzel, O. (2014) Schein'in Kariyer Değerleri Perspektifinde Öğrencilerin Kariyer Tercihlerini Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma: Isparta İli Fin Lisesi Öğrencileri Örneği, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Sayı 42, Ekim, 327-348.
- Bayram, N., Gürsakal, S. ve Aytaç, S. (2012) Öğrencilerinin Kariyer Değerlerini Açıklamada Kişiliğin Etkisi, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2); 181-190.
- Çiftçi, M. ve Cevher, E. (2014) Büro Yönetimi ve Yönetici Asistanlığı Öğrencilerinin Kariyer Olanaklarına Bakış Açılarının İçerik Analizi ile İncelenmesi: Facebook Örneği, *Electronic Journal of Vocational Colleges*, BÜROKON Özel Sayısı, Ağustos, 218-227.
- Çil, B. (2003). *İstatistik*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Erdoğmuş, N. (2003). *Kariyer geliştirme*, Ankara: Nobel yayınevi
- Eyüboğlu, G. (2006). Evaluation of the university students' career anchors, *Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Genç, G., Kaya, A. ve Genç, M. (2007) İnönü Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(4), 49-63.
- İbicioğlu, H.(2011). *İnsan kaynakları yönetimi*, Ankara: Alter Yayıncılık.
- İstatistik Analiz, (?). Faktör Analizi. http://www.istatistikanaliz.com/faktor_analizi.asp, Erişim Tarihi: 15.06.2015
- Karakaya, Y.E., Karataş, Ö., Özdenk, Ç. ve Karataş, F. (2013). Üniversiteli sporcu öğrencilerin kariyer değerleri algısı, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 14(1), 86-94.
- Koca, A.İ. (2009). Üniversite öğrencilerinin değerleri ve bireysel özellikleri ile kariyer tercihleri arasındaki ilişki: Çukurova Üniversitesi'nde bir araştırma, *Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Anabilim Dalı, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*.
- Noe, R.A. (1999), İnsan kaynaklarının eğitim ve gelişimi (Çetin, C. Çev.), İstanbul: Beta Yayınevi

- Sağdıç, M. ve Demirkaya, H. (2009) Üniversite öğrencilerinin kariyer gelişim planlarına ilişkin yaklaşımları, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 26; 233-246.
- Schein, E.H. (1978). Career Dynamics, Addison Wesley Publishing
- Özdamar, K. (2002). Paket programlar ile istatistiksel veri analizi. Eskişehir: Kaan.
- Özdemir, Y. ve Mazgal, S. (2012) Bir Kariyer Tercihi Olarak Girişimcilikte Dışsal Faktörlerin Etkisi: Sakarya Örneği, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi , 87-102.
- Pilavcı, D. (2007) Bilgi çağında değişen kariyer anlayışı ve üniversite öğrencilerinin kariyer tercihlerini etkileyen faktörler üzerine bir uygulama, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Varol, E.S. (2001). *Kariyer yönetim, planlaması ve yeni gelişmeler*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Yayınları.
- Yamane, T. (2001). Temel Örnekleme Yöntemleri (Alptekin, E., BAKIR,M.A., AYDIN, C. ve GÜRBÜZSEL, E. Çev.). İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Yarnall, J. (1998) Career Anchors, results of an organisational studying in the UK, Career Development International, Vol.3, No.2, p.56.
- Yılmaz, İ.A., Dursun, B., Pektaş, K. ve Altay, A. (2012) Üniversite öğrencilerinin kariyer seçimlerinin demografik özellikler açısından incelenmesi: Pınarhisar MYO örneği, Electronic Journal of Vocational Colleges, Aralık, 9-21.